

MILLIY AKSIKOLOGIYA VA UNDA BOSHLANG'ICH TA'LIM TIZIMIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Ergasheva Oyjamol Jahongirovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, Pedagogika fakulteti,

Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

<https://www.doi.org/10.37547/ejar-v03-i02-p3-118>

ARTICLE INFO

Received: 11th February 2023

Accepted: 20th February 2023

Online: 21th February 2023

KEY WORDS

Milliy aksiologiya, boshlang'ich ta'lim, madaniy o'ziga xoslik, axloqiy qadriyatlar, O'zbekiston.

ABSTRACT

Ushbu maqolada milliy aksiologiya tushunchasi va uning O'zbekistondagi boshlang'ich ta'lim tizimiga integratsiyalashuv imkoniyatlari o'rganiladi. Adabiyot tahlili va metodologiyasi orqali tadqiqot milliy aksiologiyaning asosiy tarkibiy qismlari va uning O'zbekiston madaniy o'ziga xosligi bilan bog'liqligini o'rganadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, milliy aksiologiyani boshlang'ich ta'limga samarali kiritish orqali madaniy ong va o'zlikni anglash, o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish imkoniyatlarini yaratish mumkin.

KIRISH

Milliy aksiologiya - bu millatning qadriyatlari va e'tiqodlarini, ularning madaniyati va o'ziga xosligini qanday shakllantirishini o'rganishga ishora qiluvchi tushunchadir. Aksiologiya qadriyatlar va qadriyatlar tizimini o'rganish bilan shug'ullanadi va milliy aksiologiya bu qadriyatlar millatning madaniy o'ziga xosligida qanday aks etishiga alohida e'tibor beradi. Boshlang'ich ta'lim tizimi bolalarning o'z madaniy o'ziga xosligi haqidagi tushunchalarini shakllantirish, shuningdek, ularda axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning muhim muassasasi hisoblanadi. Ushbu maqolada milliy aksiologiyani O'zbekistondagi boshlang'ich ta'lim tizimiga kiritish imkoniyatlari o'rganilib, madaniy ong va o'zlikni anglash, o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish maqsad qilingan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqot uchun adabiyotlarni tahlil qilishda milliy aksiologiya va boshlang'ich ta'lim tushunchalari va ularni madaniy ong va o'zlikni rivojlantirish, o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish uchun qanday integratsiya qilish mumkinligiga e'tibor qaratiladi. Tadqiqotda ushbu mavzu bo'yicha tegishli adabiyotlarni ko'rib chiqish hamda O'zbekistondagi boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari va ekspertlari o'rtasida so'rov o'tkazishni o'z ichiga olgan sifatli tadqiqot metodologiyasidan foydalanildi. So'rov O'zbekistondagi boshlang'ich ta'limning bugungi holati to'g'risida ma'lumotlarni to'plash, milliy aksiologiya fanini o'quv dasturiga kiritish imkoniyatlarini o'rganish uchun mo'ljallangan.

O'zbekistonda milliy aksiologiyani boshlang'ich ta'lim tizimiga kiritish uchun bir qancha tadbirlarni amalga oshirish mumkin. Bu yerda bir nechta takliflar mavjud:

- ✓ Yangi o'quv materiallarini ishlab chiqish: O'zbekistonda milliy aksiologiya fanini boshlang'ich ta'lim tizimiga kiritishning asosiy bosqichlaridan biri milliy aksiologiya tushunchalarini o'quvchilarga samarali yetkaza oladigan yangi o'quv materiallarini ishlab chiqishdir. Ushbu materiallar darsliklar, ish kitoblari va yosh o'quvchilar uchun qiziqarli bo'lishi uchun mo'ljallangan boshqa resurslarni o'z ichiga olishi mumkin.
- ✓ O'qituvchilarni tayyorlash: Yana bir muhim qadam – boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari uchun milliy aksiologiya tushunchalari va ularni o'quv dasturiga qanday kiritish mumkinligi bo'yicha treninglar tashkil etishdir. Ushbu trening o'qituvchilarga madaniy ong va o'ziga xoslikni targ'ib qilish muhimligini yaxshiroq tushunishga va bu tushunchalarni o'quvchilarga o'rgatish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.
- ✓ Milliy aksiologiyani mavjud fanlarga integratsiyalash: Milliy aksiologiyani boshlang'ich ta'lim o'quv dasturida mavjud bo'lgan ijtimoiy fanlar, tarix va adabiyot kabi fanlarga kiritish mumkin. Ushbu fanlarga milliy aksiologiyani kiritish orqali o'quvchilar O'zbekistonning madaniy o'ziga xosligida markaziy o'rinni egallagan qadriyatlar va e'tiqodlarni chuqurroq tushunishlari mumkin.
- ✓ Madaniy tadbirlarni tashkil etish: Maktablar O'zbekistonning milliy o'ziga xosligini tarannum etuvchi va madaniy ongni targ'ib qiluvchi madaniy tadbirlarni tashkil qilishi mumkin. Bu tadbirlar musiqa va raqs chiqishlari, badiiy ko'rgazmalar va O'zbekistonning madaniy merosini namoyish etuvchi va o'quvchilarda o'z madaniy o'ziga xosligini yanada chuqurroq anglashlariga yordam beruvchi boshqa tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin.
- ✓ Ota-onalar va keng jamoatchilikni jalb qilish: Boshlang'ich ta'lim tizimida milliy aksiologiyani targ'ib qilishda ota-onalar va keng jamoatchilik ham rol o'ynashi mumkin. Maktablar ota-onalarni madaniy tadbirlarga jalb qilishlari va ularni o'z bilimlari va tajribalarini farzandlari bilan bo'lishishga undashlari mumkin.

Ushbu qadamlarni amalga oshirish orqali O'zbekistonda milliy aksiologiyani boshlang'ich ta'lim tizimiga samarali singdirish va madaniy ong va o'zlikni anglash, o'quvchilarning axloqiy qadriyatlarini rivojlantirish mumkin.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari O'zbekistonda milliy aksiologiyani boshlang'ich ta'lim tizimiga integratsiyalash uchun katta imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi. O'qituvchilar va ekspertlar o'rtasida o'tkazilgan so'rov natijasida madaniy ong va o'zlikni anglash, o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga intilish kuchli ekani aniqlandi. Milliy aksiologiya o'quvchilarga O'zbekistonning madaniy o'ziga xosligida muhim ahamiyatga ega bo'lgan qadriyatlar va e'tiqodlarni tushunishga yordam berish orqali ushbu maqsadlarga erishish uchun asos yaratishi mumkin. Milliy aksiologiya fanini o'quv dasturiga kiritish orqali boshlang'ich ta'lim o'quvchilar uchun yanada mazmunli va dolzarb tajribaga aylanishi, milliy o'zlikni anglash va g'urur tuyg'usini mustahkamlashga yordam beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki, milliy aksiologiya O'zbekistonda boshlang'ich ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi uchun katta imkoniyatlarga ega. Madaniy ong va o'ziga xoslikni targ'ib qilish, o'quvchilarning axloqiy va axloqiy qadriyatlarini rivojlantirish orqali milliy aksiologiya o'quvchilar uchun yanada mazmunli va tegishli ta'lim tajribasini yaratishga yordam beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, milliy aksiologiya fanini o'quv dasturiga

kiritish istagi kuchli va bunga turli yondashuvlar, jumladan, yangi o'quv materiallarini ishlab chiqish va o'qituvchilarni milliy aksiologiya tushunchalarini o'rgatish orqali erishish mumkin. Pirovardida, milliy aksiologiya fanining boshlang'ich ta'limga integratsiyalashuvi O'zbekistonda milliy o'zlikni anglash va g'urur tuyg'usini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

References:

1. Khamidov, O. (2017). National Axiology and its place in the education system of Uzbekistan. *Journal of Education and Practice*, 8(2), 33-41.
2. Makhmudov, R. (2018). The Role of Primary Education in Promoting Cultural Identity in Uzbekistan. *International Journal of Humanities and Social Science Research*, 6(1), 45-55.
3. Uzbekistan Ministry of Public Education. (2020). Primary Education Curriculum. Retrieved from <https://meh>
4. Nasiba Umbarova, Maftuna Rashidova "BOSHLANG'ICH SINIF TEXNOLOGIYA DARSLARIDA AMALIY ISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH TEXNOLOGIYASI" BOSHLANG'ICH TA'LIM TIZIMIGA INTEGRATIV YONDASHUV: NAZARIYA VA AMALIYOT Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallar to'plami. 284-285-b. Denov-2022
5. Umbarova Nasiba Xolboy qizi "Boshlang'ich sinf texnologiya darslarini tashkil etish va o'tkazishning ilmiy-metodik jihatdan takomillashtirilishi (qog'oz va karton misolida) "EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH" Volume 3 Issue 2, Part 2 February 2023. www.in-academy.uz